

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชหลักที่มีพื้นที่เพาะปลูกและมีจำนวนประชากรไทยเกี่ยวข้องมากที่สุด ในแต่ละปีประเทศไทยมีการเพาะปลูกข้าว 58-60 ล้านไร่ ได้ผลผลิตประมาณ 20 ล้านตันข้าวเปลือก สามารถส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศกว่าปีละ 7-8 ล้านตันข้าวสาร คำนวณเป็นเงินรายได้เข้าประเทศกว่าปีละ 80,000 ล้านบาท ข้าวที่เพาะปลูกอยู่ในประเทศไทยมีทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรัง โดยมีสัดส่วนผลผลิตรวมร้อยละ 80 และ 20 ตามลำดับ สภาพพื้นที่เพาะปลูกข้าวร้อยละ 20 เป็นเขตชลประทาน ส่วนร้อยละ 80 ยังคงอาศัยน้ำฝน ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตข้าวโดยทั่วไปยังอยู่ในระดับที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ผลิตข้าวรายอื่น กล่าวคือประเทศไทยสามารถผลิตข้าวได้ผลผลิตเฉลี่ยเพียง 345 กิโลกรัมต่อไร่ ขณะที่ประเทศจีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาสามารถผลิตได้กว่า 900 กิโลกรัมต่อไร่ขึ้นไป แต่กระนั้นก็ตาม ประเทศไทยสามารถส่งข้าวออกจำหน่ายในตลาดโลก ครองอันดับหนึ่งตลอดระยะเวลาที่สิบปีที่ผ่านมา โดยในปี 2546 ประเทศไทยส่งข้าวออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ 7.3 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นเงิน 76,699 ล้านบาท (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2547) เมื่อคำนวณเปรียบเทียบกับมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมดในปีเดียวกันข้าวทำรายได้ให้แก่ประเทศกว่าร้อยละ 21.9 ประเทศไทยมีประชากรที่ประกอบอาชีพทำนาประมาณ 3.7 ล้านครัวเรือนร้อยละ 24.6 ของจำนวนครัวเรือนประชากรไทยทั้งประเทศ จึงนับได้ว่าข้าวมีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงถาวรของบ้านเมืองยากที่จะหาพืชอื่นใดมาทดแทนได้

ข้าวเป็นอาหารหลักของประชากรในประเทศ และเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของประเทศไทยมาช้านาน ทั้งการบริโภคภายในประเทศ และยังเป็นสินค้าส่งออกที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกข้าวมากที่สุดในโลก โดยมีส่วนแบ่งในตลาดคิดเป็นร้อยละ 30 ของตลาดข้าวทั่วโลก (วิชาการเกษตร, 2538) และยังเป็นสินค้าส่งออกอันดับ 1 ใน 10 ชนิดของสินค้าส่งออกหลักของประเทศไทยโดยมีมูลค่าการส่งออก ในปี 2547 เท่ากับ 108,393.3 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 43 จากปี 2546 (ศุลกากร, 2548) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร ได้กล่าวว่า กรมวิชาการเกษตร

ได้ส่งเสริมการปลูกข้าวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปข้าวญี่ปุ่น เป็นแป้งวัตถุดิบผลิตอาหารสำหรับการส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีความต้องการไม่ต่ำกว่าวันละ ประมาณ 120 ตัน แต่ขณะนี้ปริมาณข้าวญี่ปุ่นที่ปลูกในประเทศไทยยังไม่เพียงพอับความต้องการ ทำให้โรงงานต้องนำเข้าจากประเทศอื่น กรมส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงกับโรงงานข้าว ญี่ปุ่น เพื่อขายให้แก่โรงงานเป็นการเพิ่มผลผลิตข้าวญี่ปุ่นในประเทศและช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มมากกว่าการปลูกข้าวพันธุ์เดิมเนื่องจากข้าวญี่ปุ่นมีราคาดีกว่า สำหรับการส่งเสริมดังกล่าวได้ ดำเนินการในรูปของสหกรณ์ทำแบบครบวงจร โดยจะส่งเสริมให้เกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร พิษณุโลก สุโขทัย และอุตรดิตถ์ ปลูกข้าวญี่ปุ่น โดยตั้งเป้าหมายพื้นที่ปลูกทั้งสิ้น 150,000 ไร่ สร้าง ผลผลิต 300,000 ตันต่อปี ซึ่งราคาขายของข้าวญี่ปุ่นอยู่ที่ประมาณ 7,500 บาทต่อตัน ส่วนข้าวเหนียว ญี่ปุ่นอยู่ที่ 8,500 บาทต่อตัน ต่างจากข้าวพันธุ์เดิมที่ปลูกจะมีราคาอยู่ที่ประมาณ 6,500 บาทต่อตัน เท่านั้น ประกอบกับการส่งเสริมปลูกข้าวญี่ปุ่น มีตลาดที่แน่นอน เพราะโรงงานแปรรูปแป้งของ ญี่ปุ่นยังมีความต้องการอีกมาก(แนวหน้า,2547)

กระทรวงเกษตรฯและบริษัทสยามอโรนิ เอส เอฯ จะส่งเสริมทั้งการผลิตและการตลาดให้ เกษตรกรมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สำคัญเกษตรกรที่ปลูกข้าวญี่ปุ่นทราบราคาจำหน่าย ล่วงหน้า เพราะมีตลาดรองรับที่แน่นอนและต่อเนื่อง โดยเบื้องต้นทางบริษัท สยามอโรนิ เอส เอ จะเพิ่มกำลังผลิตให้ได้ปีละ 5 หมื่นตันตามข้อมูลระบุว่า ข้าวญี่ปุ่นมีผลผลิตขั้นต่ำเฉลี่ย 500 กก.ต่อ ไร่ เมื่อได้เปรียบเทียบกับปลูกข้าวไทย เท่ากับว่า เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 760 - 1,010 บาทต่อไร่ การส่งออกมีการแปรรูปจากเมล็ดข้าวธรรมดาที่สีแล้ว ให้เป็นข้าวสารและทำเป็นแป้งผง บรรจุใส่ถุงถุงละ 5-10 กก. มีตลาดรองรับไม่ได้มีเพียงแค่ญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ยังมีจำหน่ายต่อไปยัง ประเทศอื่นๆ ในราคาที่รับซื้อช่วงต้นตันละ 7,500 - 8,000 บาท

อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ มีสหกรณ์จำนวน 2 สหกรณ์ มีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 130 ราย ได้เข้าร่วมโครงการปลูกข้าวญี่ปุ่น ถือเป็นทางเลือกใหม่ของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติและต้นทุนการผลิตข้าวญี่ปุ่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรใน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมกับ วิธีการปฏิบัติในการปลูกข้าวญี่ปุ่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงผลการดำเนินงานของการปลูกข้าวพันธุ์ญี่ปุ่นของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนความคิดเห็นของเกษตรกรและปัญหาอุปสรรคต่างๆในการดำเนินงานเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในปีต่อไป

สมมติฐาน

ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การผลิตข้าว ขนาดพื้นที่เพาะปลูก แรงงานในครอบครัว การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น ๆ ประสบการณ์การฝึกอบรมการปลูกข้าว มีความสัมพันธ์กับวิธีการปฏิบัติ ในการปลูกข้าวญี่ปุ่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่และประชากรในการศึกษาวิจัย การวิจัยครั้งนี้ทำในพื้นที่ของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด และสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยสอบถามสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกข้าวญี่ปุ่น ปีการผลิต 2451/2552(จำนวนปี) ทั้งหมดจำนวน 130 ราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

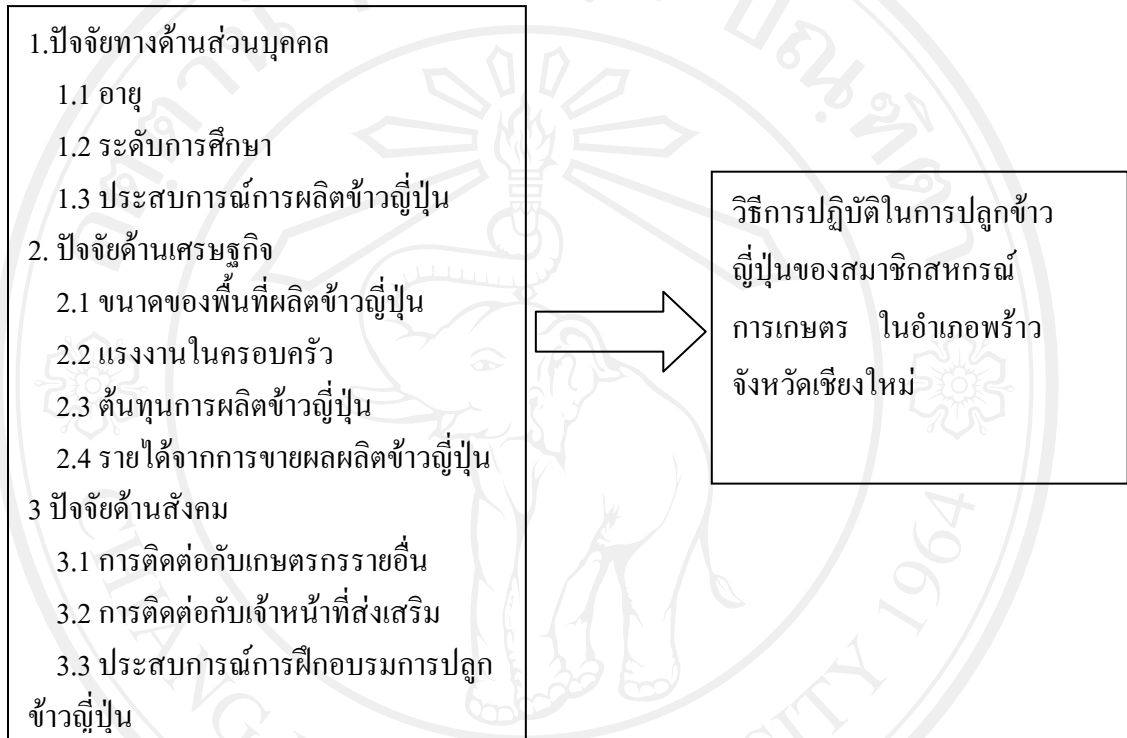
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

นิยามศัพท์

1. **เกษตรกร** หมายถึง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ที่ปลูกข้าวญี่ปุ่น

2. **อายุ** หมายถึง อายุเต็มของเกษตรกรถึงวันทดสอบสอบถาม นับเป็นจำนวนปี

3. **ระดับการศึกษา** หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของเกษตรกรที่ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษา

4. **ต้นทุนการผลิต** หมายถึง ต้นทุนในการปลูกข้าวญี่ปุ่นต่อไร่

5. **รายได้จากการขายข้าวญี่ปุ่น** หมายถึง รายได้รวมต่อไร่หักต้นทุนการผลิตต่อไร่

6. **ประสบการณ์การปลูกข้าว** หมายถึงจำนวนปีทั้งหมดที่เกษตรกรเคยปลูกข้าว

7. **ประสบการณ์การปลูกข้าวญี่ปุ่น** หมายถึงจำนวนปีทั้งหมดที่เกษตรกรปลูกข้าวญี่ปุ่น

8. แรงงานในครัวเรือน หมายถึง จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรที่ใช้แรงงานในการปลูกข้าวญี่ปุ่น

9. การติดต่อกับเพื่อนเกษตรกรรายอื่น หมายถึง เกษตรกรติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้ปัญหา กับเกษตรกรที่ปลูกข้าวญี่ปุ่นรายอื่น

10. เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปลูกข้าวญี่ปุ่นของบริษัทที่รับผิดชอบ

11. ข้าวญี่ปุ่น หมายถึง ข้าวญี่ปุ่นที่เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ฟัรว ปลูกขายให้กับ บริษัทข้าวญี่ปุ่นจิราภรณ์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved